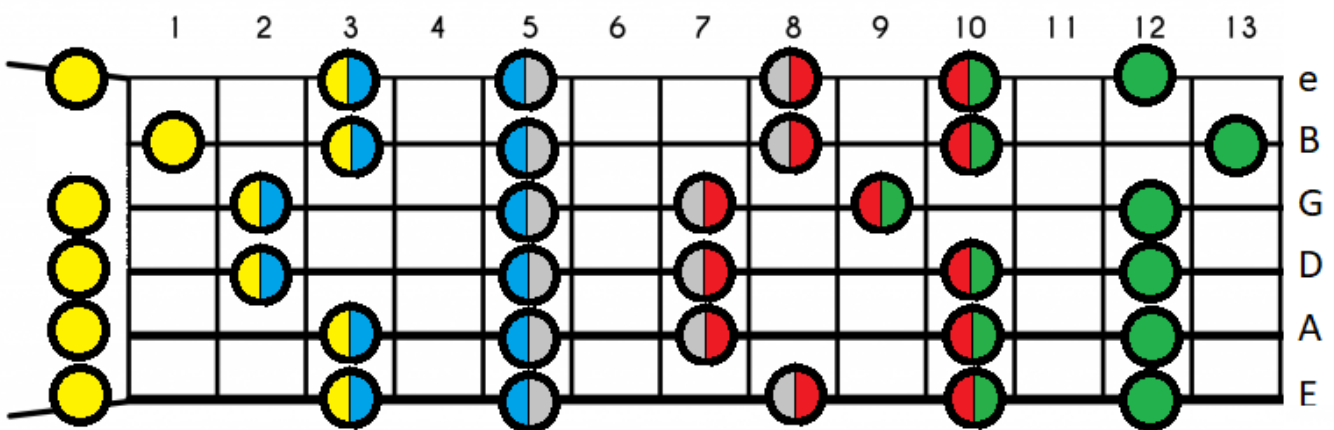

C **A** **G** **E** **D**

Solo's spelen in het CAGED systeem

INHOUDSOPGAVE

1. De essentiële eenvoud van het CAGED systeem	1
2. Vanuit de ene naar de andere Shape	2
3. Pentatonische toonladders	3
4. De Shapes naast elkaar spelen	4
5. De Shapes wisselen op de gitaarhals	7
6. Majeur en mineur met dezelfde Shapes	8
7. Specifieke mineur Shapes	12
8. Solo's spelen en tabulatuur	12
9. Tabulaturen met oefensolo's	18
- Oefeningen C Shape (pattern 4) – [10 licks]	18
- Oefeningen A Shape (pattern 5) – [10 licks]	20
- Oefeningen G Shape (pattern 1) – [10 licks]	23
- Oefeningen E Shape (pattern 2) – [10 licks]	25
- Oefeningen D Shape (pattern 3) – [10 licks]	27
10. Tot slot	29

Dit werk met zijn inhoud is geschreven voor het publieke domein. Het staat je vrij, zonder welke beperkingen dan ook, het materiaal te gebruiken, te kopiëren, te scannen, te verspreiden of welke andere handelswijze dan ook, op het materiaal toe te passen.

1. De essentiële eenvoud van het CAGED systeem

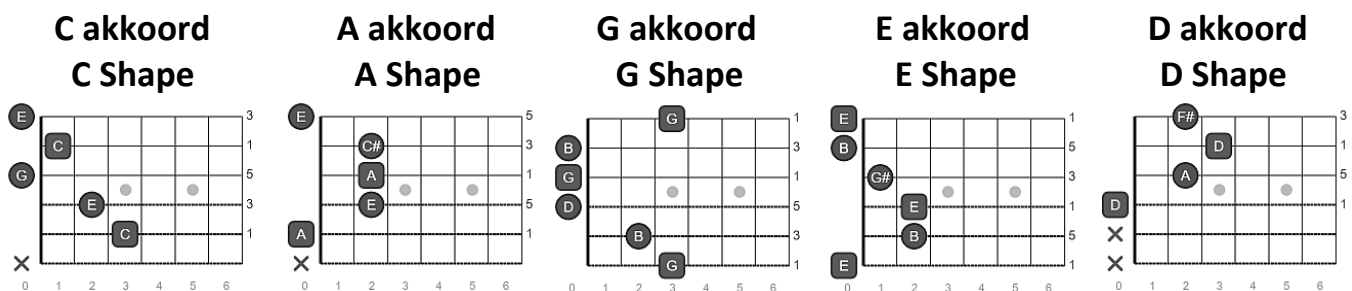
Over het **CAGED** systeem zijn bijna mythische verhalen geschreven, en als je af en toe de YouTube filmpjes bekijkt, dan lijkt het zo ongeveer een magisch hocus-pocus gebeuren. Niets is minder waar, hoewel het voor het begrijpen van het systeem wel erg handig is, als je enige theoretische muziekkennis hebt opgedaan, met name voor wat betreft het samenstellen en begrijpen van toonladders, en de manier hoe akkoorden in elkaar steken. De website onderdelen "**Basis muziektheorie**" en "**Akkoorden theorie**" van **GuitarJan.com** zijn daar een uitstekende basis voor.

Zonder al te veel muziektheoretische poespas kunnen we je het CAGED systeem echter ook aanleren.

De beschrijving van het CAGED systeem is in de jaren 70 van de vorige eeuw ontstaan, en is ook echt geen uitvinding, zoals sommigen je willen doen geloven. Zo ongeveer alle gitaristen gebruikten het systeem destijds al, zonder dat iemand ooit had bedacht, het systeem CAGED te noemen.

CAGED is simpelweg een samenvoeging van de akkoordnamen **C, A, G, E** en **D**. In het CAGED principe volgen deze akkoorden na elkaar op de gitaarhals. In de theorie van het CAGED systeem noemen we deze akkoorden **Shapes**, de Engelstalige benaming voor "verschijningsvorm" of "figuur".

De onderstaande illustratie laat de open basis akkoorden zien, zoals je deze wellicht al heel lang speelt. In de CAGED systeemtheorie noemen we deze akkoorden voortaan Shapes.

Omdat het systeem al lang werd gebruikt voor de CAGED afkorting werd ingevoerd, kom je het systeem onder verschillende namen tegen. Je vindt bijvoorbeeld op veel websites de benamingen Shape 1, Shape 2, Shape 3, Shape 4 en Shape 5.

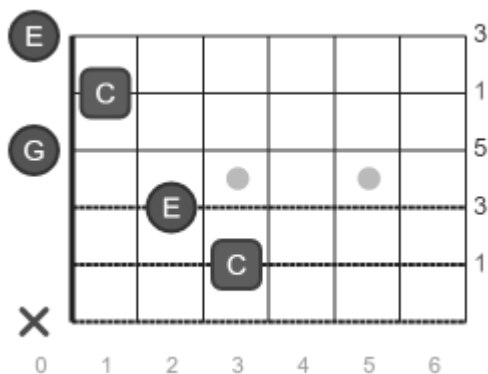
Het probleem daarmee is, dat niet eenduidig wordt aangegeven met welk akkoordtype je de Shape opbouwt. Is Shape 1 vanuit het E akkoord opgebouwd, of is Shape 1 toevalligerwijs vanuit het G akkoord opgebouwd?

Ook de benamingen Position 1, Position 2 tot en met Position 5 zijn niet duidelijk. Sterker nog: de Shapes zijn helemaal niet aan een vaste positie gebonden! Weliswaar kunnen de Shapes in een bepaalde volgorde worden gespeeld, maar dat is, zeker bij solowerk, niet strikt noodzakelijk. Dus ook de term Position kun je beter vergeten, we blijven bij de **C, A, G, E** en **D** Shapes.

2. Vanuit de ene naar de andere Shape

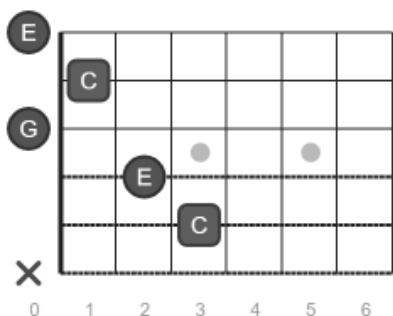
Wellicht heb je al eens gehoord van Barré akkoorden, die ook uitgaan van een basisvorm (basic shape), die over de hals kan worden geschoven en daardoor telkens een nieuw Barré akkoord vormt. De website GuitarJan.com bevat heel veel theorie en voorbeelden met betrekking tot Barré akkoorden.

Net zoals Barré akkoorden kunnen ook open basisakkoorden, die we in CAGED gebruiken zoals je zojuist hebt gezien, opschuiven over de gitaarhals, en daarmee is de samenhang tussen de CAGED Shapes direct verklaard.

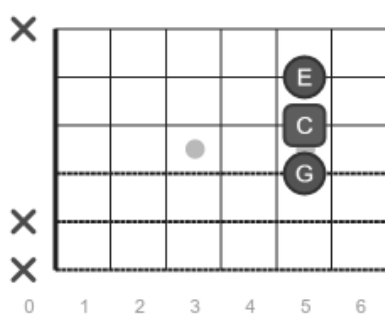

Het C akkoord (of C Majeur akkoord) zoals je hiernaast ziet, bestaat uit de noten C, E en G. Als je precies wilt weten waarom die tonen C, E en G heten, raadpleeg de GuitarJan.com website onder het menu “Basis muziektheorie”. Voor nu is het belangrijk om te weten dat de C, E en G noten op verschillende plaatsen op de gitaarhals voorkomen.

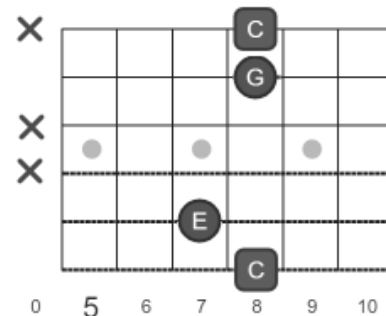
Laten we het C akkoord nu eens opschuiven over de gitaarhals, en eens kijken hoe de vorm, de Shape, van het C akkoord verandert in één van de andere Shapes van het CAGED systeem, en precies in de C, A, G en D volgorde.

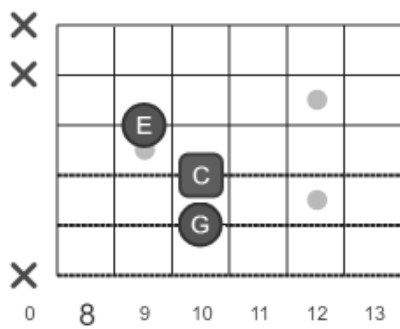
C akkoord met de noten C, E en G in de eerste positie is de **C** Shape.

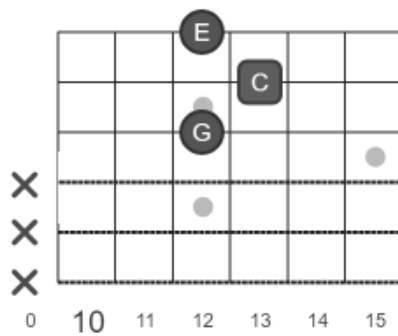
C akkoord met de noten vanaf de vijfde positie is de **A** Shape.

C akkoord met de noten vanaf de zevende positie is de **G** Shape.

C akkoord met de noten van-
af de negende positie is de
E Shape.

C akkoord met de noten van-
af de twaalfde positie is de
D Shape.

Dit kun je met alle andere Shapes dan de C Shape doen, maar een uitgebreide behandeling van al die verschuivingen op de gitaarhals is in dit kader niet nodig. Wil je daar nog veel meer over weten, dan kun je voor extra theorie GuitarJan.com raadplegen. Je zult uit bovenstaand voorbeeld van het opschuiven van C Shape in ieder geval wel begrijpen dat er een bepaalde logica in akkoordposities op de gitaarhals bestaat.

Het CAGED systeem maakt uitgebreid gebruik van deze logica.

3. Pentatonische toonladders

Een tikkeltje muziektheorie moeten we even tussendoor invoeren, zeker als je straks in een band wilt gaan meespelen, en misschien wel de solo's voor je rekening gaat nemen. Het merendeel van de solo's die gespeeld worden, zeker in de gangbare pop, rock, blues en reggae muziek, is gebaseerd op Shapes binnen pentatonische toonladders.

Ook de shapes die we zojuist hebben besproken, en de uitgebreide shapes die straks aan bod komen, passen allemaal binnen het patroon van pentatonische toonladders.

Het verschil met een "normale" toonladder, is dat een normale toonladder 7 noten kent (eigenlijk 8, de toonladder eindigt weer met dezelfde noot waarmee hij begint), en dat een pentatonische toonladder 2 noten minder heeft. Zonder het al te ingewikkeld te willen maken, ziet dat er als volgt uit:

Toontrap	I	ii	iii	IV	V	vi	VII ^o	I
C majeur toonladder	C	D	E	F	G	A	B	C
C majeur pentatonisch	C	D	E		G	A		C

Je ziet dat de vierde en de zevende noot uit de "normale" toonladder worden verwijderd, en daardoor ontstaat de pentatonische toonladder.

Het woord pentatoniek is afgeleid van het Griekse woord "Pente". Dit Griekse woord staat

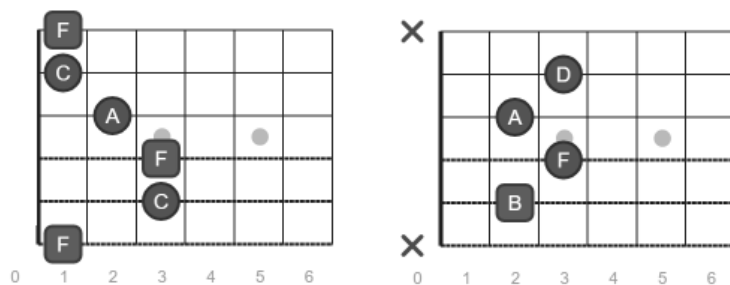
voor het cijfer vijf. Dit omdat in de pentatoniek gebruikt wordt gemaakt van een toonreeks van vijf tonen (toontrappen I, ii, iii, V en vi), en dat is in tegenstelling tot bijvoorbeeld de majeur toonladder, die gebruikt maakt van zeven tonen.

Wij dachten altijd aan pentatonische toonladders als “de majeurtoonladder met de moeilijke noten weggelaten” wat wellicht komisch klinkt, maar het is toch echt waar! Wanneer je de C majeur Toonladder over een C majeur akkoord speelt, zijn de twee noten die de meeste spanning veroorzaken de 4^e en de 7^e, en dat zijn nou net de twee noten die uit de majeur toonladder zijn verwijderd om een pentatonische toonladder te maken.

Als je in de C majeur toonladder de bijbehorende akkoorden bij de toontrappen plaatst, dan krijg je de volgende akkoordenvolgorde:

Toontrap	I	ii	iii	IV	V	vi	VII ^o	I
C majeur pentatonisch	C	D	E		G	A		C
C majeur toonladder	C	Dm	Em	F	G	Am	Bm7b5	C

En jawel: de absoluut meest lastig te grijpen akkoorden zijn het F en het Bm7b5 akkoord!

Het **F** akkoord en het **Bm7b5** akkoord.

Toonladder theorie is natuurlijk veel complexer dan we nu hebben uitgelegd, en daarvoor is de website GuitarJan.com een prima bron om meer te leren. Om te beginnen met solospel echter, is het voldoende als je begrijpt dat het gemakkelijkste toonladdersysteem om te leren de pentatonische toonladder is, en dat de Shapes die we al besproken hebben, uit een pentatonisch toondenken zijn ontstaan.

4. De Shapes naast elkaar spelen

Nu we weten dat er pentatonische toonladders en 5 Shapes **C - A - G - E - D** bestaan, en nu we weten dat deze Shapes over de gitaarhals kunnen worden opgeschoven, is het tijd om eens te zien hoe de Shapes voor voldoende afwisseling in een solo kunnen zorgen.

Laten we allereerst de Shapes eens simpelweg na elkaar spelen, en wel in de volgorde C A G E D. We hebben daarvoor de noten even keurig in tabulatuur genoteerd, dus pak je gitaar en speel de complete Shapes achter elkaar.

OEFENING

C Shape

A Shape

mf

TAB

0 3 0 3	0 2 0 2	1 3 0 3	3 5 3 5	2 5 2 5	3 5 3 5
---------	---------	---------	---------	---------	---------

G Shape

E Shape

mf

TAB

5 8 5 7	5 7 5 7	5 8 5 8	8 10 7 10	7 10 7 9	8 10 8 10
---------	---------	---------	-----------	----------	-----------

D Shape

mf

TAB

10 12 10 12	10 12 9 12	10 13 10 12
-------------	------------	-------------

OEFENING

Als je alvast wat solospel wilt oefenen, speel dan de Shapes niet door alle noten achter elkaar te laten klinken, maar pak bijvoorbeeld eens de A Shape, en varieer in je spel door bends, double stops, slides, het "ring" effect (noten laten doorklinken), pull-offs, noten in een andere volgorde te spelen, snaren in een andere volgorde pakken e.d. Een uitleg van deze technieken komt verderop nog in dit E-boek, of je kijkt op GuitarJan.com.

OEFENING

En nog een oefening, waarin je de kracht van deze Shapes pas echt ziet. In het volgende notenvoorbeeld verplaatsen we de A Shape van de startpositie op de 3^e fret van de 6^e snaar, naar een nieuwe startpositie op de 7^e fret van de 6^e snaar. Je zult horen dat

dezelfde Shape een compleet ander klankbeeld krijgt, maar nog steeds prachtig melodius en harmonieus klinkt.

The first piece is in C major, starting with a treble clef, a common time signature, and a mezzo-forte (mf) dynamic. The second piece is in E major, starting with a treble clef, a common time signature, and a mezzo-forte (mf) dynamic. Both pieces have corresponding guitar tablature below them.

Bovenstaand voorbeeld geeft aan, dat de pentatonische Shapes **C A G E D** weliswaar in die volgorde gebruikt kunnen worden, maar dat de vorm van de Shapes het mogelijk maakt, deze op ieder gewenst punt op de gitaarhals, in te zetten.

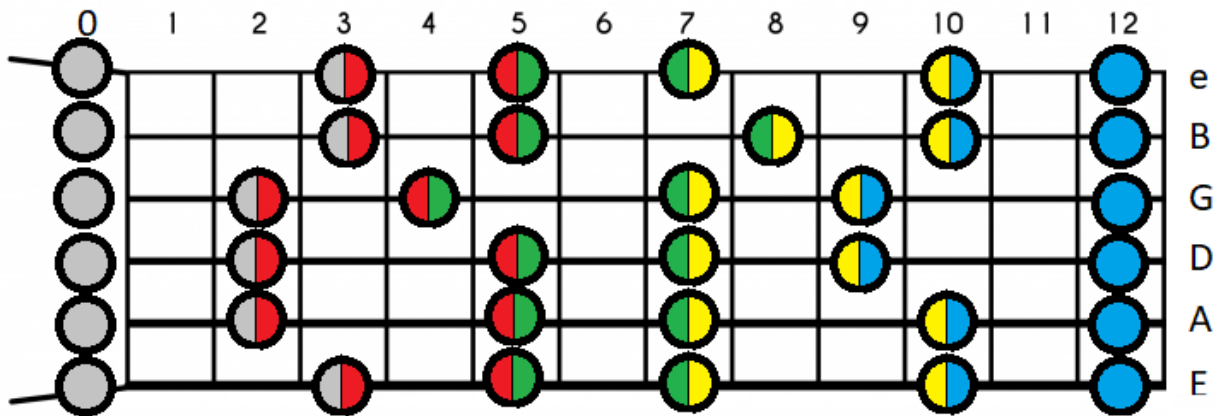
Als we nu de diverse Shapes eens van een kleurtje voorzien, en we plaatsen de Shapes met hun kleuren op de gitaarhals, dan kun je de overlappingen van de diverse Shapes goed zien, en dan begrijp je ook, waarom je de Shapes overal op de gitaarhals kunt gebruiken.

The diagram shows the CAGED system shapes on a guitar fretboard. The shapes are labeled C (yellow), A (blue), G (grey), E (red), and D (green). The fretboard is numbered 1 to 13, and the strings are labeled e, B, G, D, A, E from top to bottom.

Je ziet iedere Shape **C A G E D** in de respectievelijke kleur terugkomen op de gitaarhals, en je ziet dat de Shapes naadloos op elkaar aansluiten.

5. De Shapes wisselen op de gitaarhals

In vervolg op het vorige tekstblok, kun je concluderen dat je de Shapes eigenlijk in elke willekeurige volgorde op de gitaarhals kunt spelen.

De illustratie hierboven laat de Shapes in de volgorde **G E D C A** zien, waarbij we de G Shape laten beginnen op de toets (0 positie) van de gitaarhals, dus op de 6^e snaar (de lage E). In het vorige voorbeeld zijn we op die positie met de C Shape begonnen.

OEFENING

G Shape

E Shape

D Shape

Musical notation for the D Shape exercise. It consists of a treble clef staff with a melody of quarter notes: E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4. Below the staff is a guitar tablature with six lines. The notes are indicated by numbers: 5, 7, 5, 7, 5, 7, 4, 7, 5, 8, 5, 7.

C Shape

Musical notation for the C Shape exercise. It consists of a treble clef staff with a melody of quarter notes: E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4. Below the staff is a guitar tablature with six lines. The notes are indicated by numbers: 7, 10, 7, 10, 7, 9, 7, 9, 8, 10, 7, 10.

A Shape

Musical notation for the A Shape exercise. It consists of a treble clef staff with a melody of quarter notes: E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4. Below the staff is a guitar tablature with six lines. The notes are indicated by numbers: 10, 12, 10, 12, 9, 12, 9, 12, 10, 12, 10, 12.

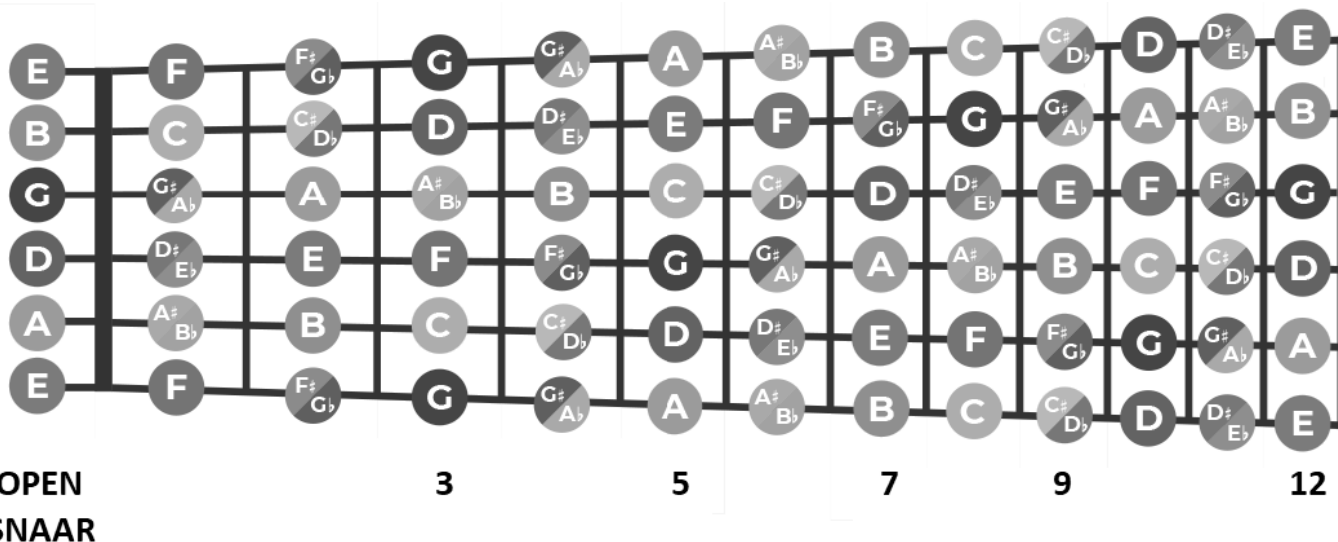
Een mooie oefening is de Shapes van de hoge E snaar naar de lage E snaar te spelen, dus eigenlijk van “boven naar beneden”, oftewel van hoog naar laag. Zoals altijd: begin rustig aan, de snelheid komt vanzelf als je de verschillende posities van de Shapes in je systeem hebt zitten.

6. Majeur en mineur met dezelfde Shapes

We hebben tot nu toe gekeken naar de Majeur CAGED Shapes, en het goede nieuws is, je kunt deze Shapes zowel gebruiken voor Majeur als Mineur toonladders. Dat komt omdat bijvoorbeeld C majeure en A mineur parallelle toonladders zijn, die dezelfde noten bevatten. Het zelfde geldt bijvoorbeeld voor A Majeur en F# Mineur (spreek # uit als “Fies”).

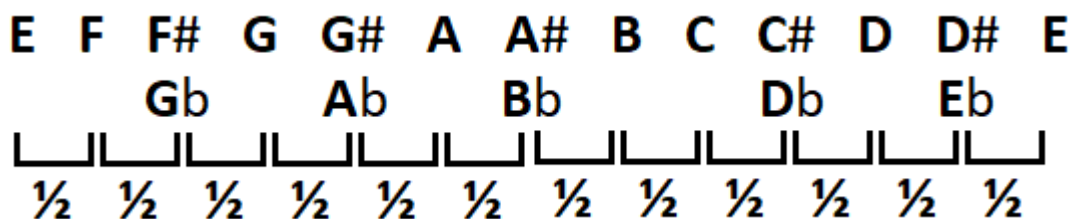
Er bestaat ongelooflijk veel bijzonder complexe muziektheorie, met vreselijk veel blah-blah, die zegt dat je de Majeur Shapes zoals we nu geleerd hebben, niet kunt gebruiken voor Mineur solo's. Dat is echter niet waar.

In mijn ervaring gaat dit dubbele gebruik (Majeur en Mineur) van een Shape best goed, maar is het van belang op welke noot je begint. Om dit te begrijpen gaan we eerst kijken naar de notennamen op de 6^e en 5^e snaar van de gitaar, van positie 0 naar positie 12.

De afbeelding hierboven laat alle notennamen op de gitaarhals zien vanaf de open positie (0) tot en met de 12^e positie. Je ziet op de 6^e snaar, de lage E (net als op de 1ste snaar, de hoge E), dat het aantal noten precies een octaaf volmaakt (van een E noot naar de volgende E noot).

Een octaaf bestaat uit 12 halve noten (raadpleeg GuitarJan.com) en gaat van de ene grondnoot (E) naar de volgende grondnoot (E), met telkens stappen van een halve toon. Iedere fretpositie op de gitaarhals is een halve toon. In ons voorbeeld op de 6^e snaar dus:

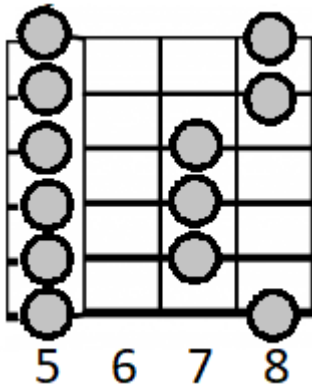

Een **F#** (spreek uit “Fies”) is hetzelfde als een **G_b** (spreek uit “Ges”), een **A#** (Aies) is hetzelfde als een **B_b** (Bes), etc. Dat komt omdat dit zogeheten enharmonische tonen zijn, die hetzelfde klinken maar anders worden benoemd, afhankelijk van de toonladder waarin wordt gespeeld. Raadpleeg voor verdere theorie ook in dit geval GuitarJan.com.

Gaan we uit van de C majeur pentatonische toonladder, dan is de parallelle toonladder A mineur. Dat betekent dat beide toonladders dezelfde noten bevatten, dat hebben we al gezegd. Het verschil is echter, met welke noot je begint.

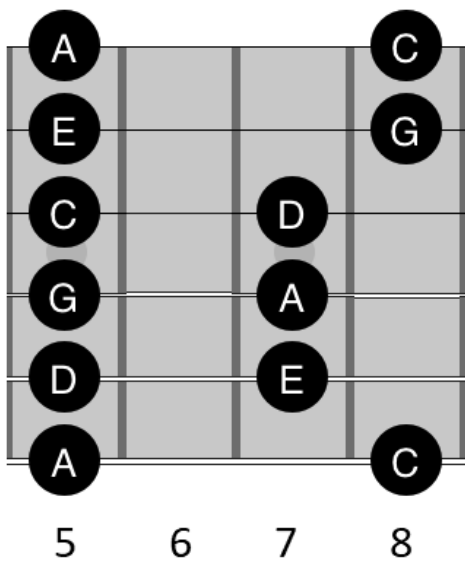
Toontrap	I	ii	iii	IV	V	vi	VII ^o	I
C majeur pentatonisch	C	D	E		G	A		C
Toontrap	i	ii ^o	III	iv	v	VI	VII	i
A mineur pentatonisch	A		C	D	E		G	A

Je ziet dat de **C** majeur toonladder begint met een **C**, en de **A** mineur toonladder begint met een **A**. Voor de rest hebben ze precies dezelfde noten.

Stel nu dat we de G Shape gebruiken, die er uitziet als hiernaast. We veronderstellen tevens dat we de G Shape gebruiken op de 5^e fret van de gitaarhals. De hele Shape beslaat de 5^e tot en met 8^e fret.

We pakken nu dezelfde Shape, maar we zetten de notennamen erbij, die je kunt herleiden uit het notenschema van de gitaarhals, dat we hiervoor hebben besproken.

Je ziet hiernaast dat de G Shape die op de 5^e positie begint, start met een A. De volgende noot in de Shape is een C (8^e positie).

Als je een solo gaat spelen in een A mineur toonladder, dan begin je dus met de A op de 5^e positie. Door de hele Shape te spelen, speel je dus 2 octaven:

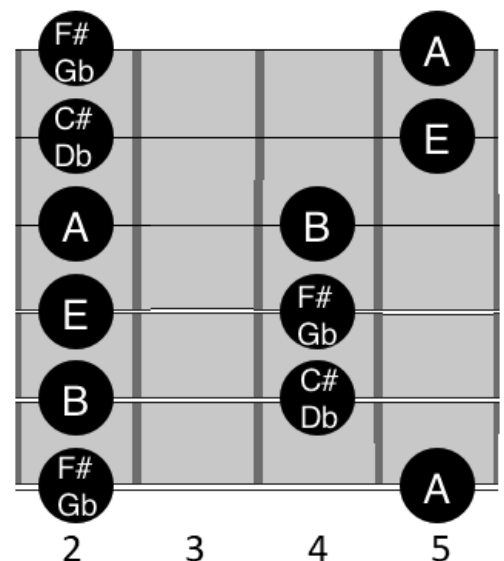
- van A 6de snaar, 5de positie naar A 4de snaar, 7de positie,
- van A 4de snaar, 7de positie naar A, 1ste snaar, 5de positie
- en een extra C, 1ste snaar, 8ste positie

Om in de A mineur te blijven, moet je de laatste C overslaan. Dan blijft de G Shape compleet in A mineur.

Als je de bovenstaande G Shape gaat gebruiken in de C majeur toonladder, dan begin je dus met de **C** op de 6de snaar, 8ste positie, en je eindigt op de **C** op de 1ste snaar, 8ste positie. Daardoor blijf je met je solo in de C majeur toonladder. Zo eenvoudig gebruik je de majeur Shapes ook als mineur Shapes. Uit de theorie van de website GuitarJan.com weet je, dat Shapes over de hele hals kunnen worden verschoven.

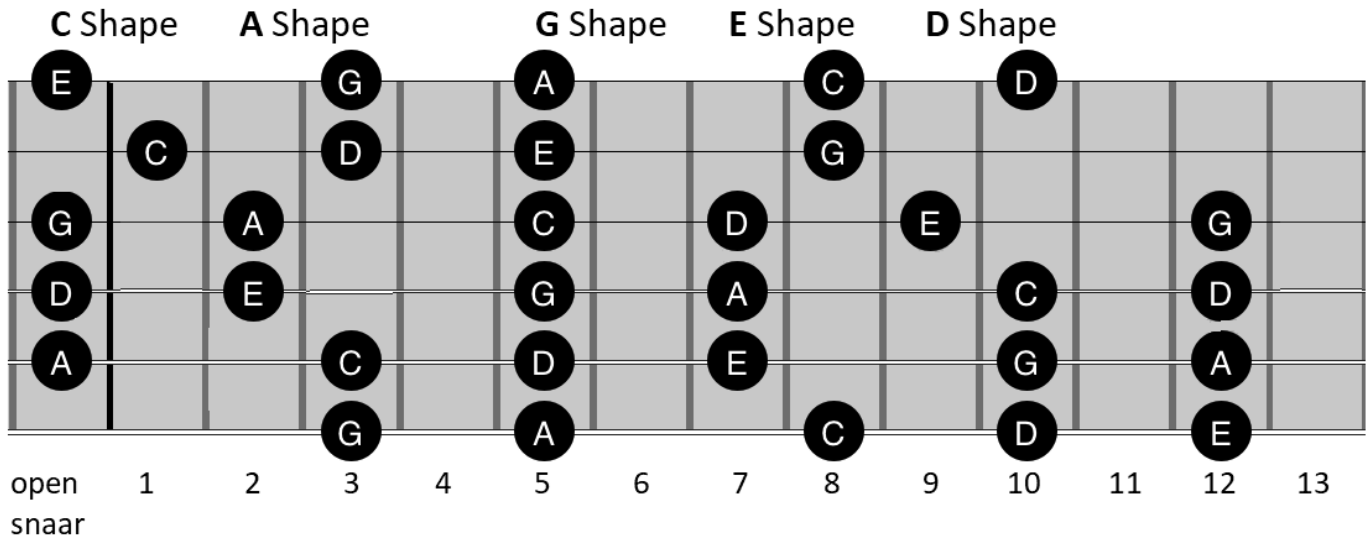
Stel nu dat je een solo moet gaan spelen in de F# toonladder, en je wilt met de G Shape beginnen. Volgens de noten op de gitaarhals begint de F# op de 6de snaar op de 2de positie. Je verschuift dan de G Shape naar de 2de positie en je kunt solospelen in F# mineur. Je stopt bij de F# op de 1ste snaar, 2^e positie.

De parallelle toonladder van F# mineur is A majeur, dus je kunt een A majeur solo spelen door te beginnen op de 6de snaar, 5de positie, en te eindigen op de 1ste snaar, 5de positie.

De truc is eigenlijk heel simpel: zoek uit in welke toonladder dat het muziekstuk staat waar je een solo over wilt spelen, zoek de juiste noot op je gitaarhals, en kies een Shape waarin je wilt beginnen. Zorg er daarna voor dat je in iedere Shape bij de grondtoon blijft van de toonladder.

Onderstaand een voorbeeld van alle Shapes achter elkaar in de G majeure pentatonische toonladder.

Je ziet dat we in de laatste Shape, de D Shape, eindigen op de G 3de snaar, 12de positie. Als je nu achter de D Shape verder gaat met opnieuw C A G E en D Shapes, kun je de solo tot en met de 24ste positie van de gitaarhals opschuiven, zolang je maar begint en eindigt op een G noot.

Het volgende lijstje is wellicht handig om snel te achterhalen welke parallelle mineur toonladder bij een bepaalde majeure toonladder hoort. Voor meer informatie over toonladders, zie de website GuitarJan.com.

Majeur toonladder	Parallele toonladder
C	Am
C# of Db	A#m of Bbm
D	Bm
D# of Eb	Cm
E	C#m
F	Dm
F# of Gb	D#m of Ebm
G	Em
G# of Ab	Fm
A	F#m
A# of Bb	Gm
B	G#m of Abm

7. Specifieke mineur Shapes

Hoewel het gebruikelijk is om zowel pentatonisch majeur als mineur een solo te spelen door gebruik te maken van de majeur Shapes (zoals we hierboven hebben beschreven), kom je in de muziektheorie ook allerlei complexe redeneringen tegen die uiteindelijk leiden tot een **Cm Am Gm Em** en **Dm** Shape systeem. De m staat dan natuurlijk voor mineur.

Wil je die zogeheten mineur Shapes echter gebruiken over de volledige gitaarhals met alle snaren, dan komen ze uiteindelijk altijd weer uit op de majeur Shapes.

Mijn aanbeveling is om hieraan niet te veel aandacht te besteden, omdat de Shapes hetzelfde zijn. Het blijft vooral belangrijk het start- en eindpunt van je solo te bepalen, dus: starten en eindigen op de grondtoon van de toonladder waarover je de solo speelt.

8. Solo's spelen en tabulatuur

Niets toont de stijl en persoonlijkheid van een gitarist meer dan een gitaarsolo. Solo spel geeft de gitarist de mogelijkheid zijn vaardigheden te laten zien. Of een gitarist nu de voorkeur geeft aan eenvoud, het aan elkaar rijgen van langzame, soulvolle noten met bends, hammer-ons, pull-offs, slides e.d. voor nadruk zoals B.B. King dat doet, of kiest voor de ultrasnelle flitsende two-hand tap techniek van Eddie van Halen, een gitaarsolo is wat die persoonlijkheid naar voren brengt.

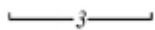
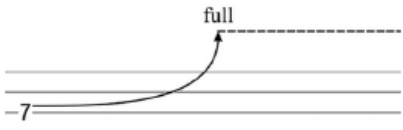

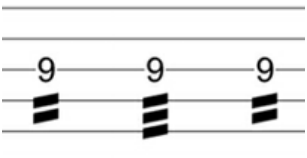
Hoewel de meeste beginnende gitaristen beginnen met het leren van akkoorden en toonladders (zeer aan te bevelen!), voelt het leren spelen van gitaarsolo's als een bekroning.

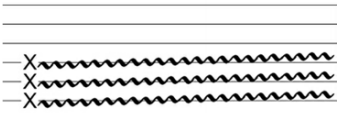
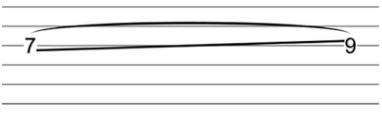

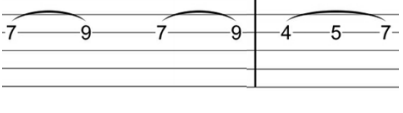
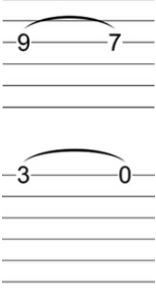
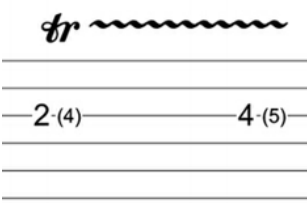
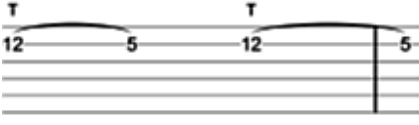
In alle gevallen betekent het leren solospelen op een gitaar vooral:

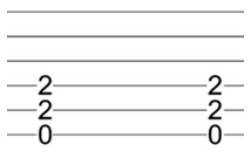

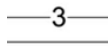

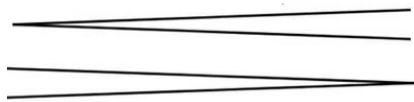
- Begrijp toonladders en akkoorden
- Ken de noten op je gitaarhals en weet waar je een noot kunt pakken
- Luisteren naar hoe de grote gitaarhelden solo's spelen
- Naspelen van solo's: bladmuziek en tabulatuur is tegenwoordig van elk populair muziekstuk te krijgen
- Oefenen, oefenen, oefenen: het is niet anders. Oefening baart kunst. Begin langzaam en werk toe naar snellere solo's
- Wees kritisch en aandachtig in je solospel: maak een smaakvolle mix van solo-effecten als double stops, slides, hammer-ons, pull-offs, bends, etc.

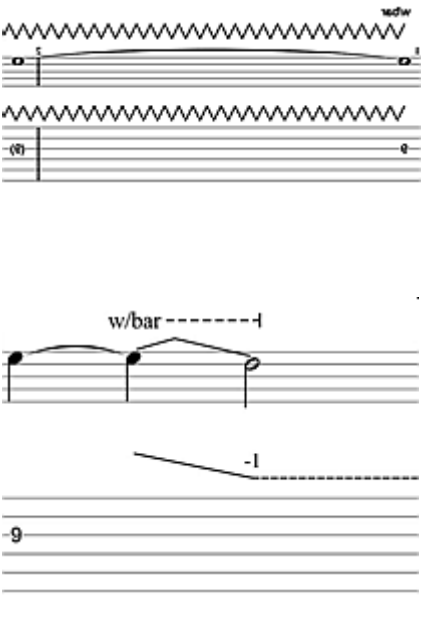

Hoewel nog steeds heel veel muzikanten bladmuziek toepassen, is met name in de populaire muziek het gebruik van tabulatuur de boventoon gaan voeren. In deze tabulatuur komen een aantal symbolen voor die op effecten betrekking hebben, en die je moet begrijpen als je solospel wilt gaan leren.

Onderstaand een tabel met veelvoorkomende symbolen in gitaartabulatuur.

Symbool	Functie
	<p>Triplet: de 3 noten waaronder dit symbool staat, moeten in het tijdbestek van 1 tel in de maat, gespeeld worden.</p>
	<p>Bend: hiermee verander je de toonhoogte van een noot door de snaar omhoog te duwen op je gitaarhals. Hoe verder je omhoog duwt, hoe meer de toonhoogte verandert. Bends zijn er in allerlei variaties, van het buigen met een volle toon (full), tot bijvoorbeeld een halve of een kwart toon. De stippellijn geeft aan dat je de bend moet “vasthouden”. Als je de bend niet “vasthoudt”, keert de toon terug naar de oorspronkelijke toonhoogte.</p>
	<p>Vibrato: het laten vibreren van een toon door hele snelle bends achter elkaar te doen, vaak zowel naar boven als naar beneden (een kwestie van smaak). De vibrato wordt aangeduid door middel van een horizontaal golflijntje. Hoe wijder de golven uit elkaar worden genoteerd, hoe “heavier” het vibrato effect gespeeld moet worden.</p>
	<p>Pick: deze symbolen geven aan hoe je de snaar moet spelen. Het eerste symbool is de aanduiding dat je een neerwaartse beweging met je plectrum (de “pick”) maakt, het tweede symbool betekent een opwaartse beweging.</p>
	<p>Rake: dit is het tokkelen van een akkoord, dus de noten vlak na elkaar spelen. Soms wordt er aan het golflijntje boven of onder een pijl toegevoegd, zodat je weet of het tokkelen met een opwaartse of neerwaartse beweging moet worden uitgevoerd.</p>
	<p>Muted Rake: in de tokkel komt de volgende noot pas als de vorige noot is gedempt (“muted”) door met palm van de slaghand (de rechterhand) de snaren net na de brug van de gitaar, af te dekken. In tegenstelling tot een standaard Rake, mogen de tonen nu niet in elkaar overvloeien.</p>
	<p>Tremolo: een techniek waarbij noten snel tot bijzonder snel gerepeteerd worden, binnen een bepaald ritme. Normaliter is dit een zeer snelle techniek en moeilijk uit te voeren. De streepjes onder de noot geven aan hoe snel de tremolo uitgevoerd moet worden.</p>

<p>P.S.</p> 	<p>Pick Slide of Pick Scrape: een soort percussie-achtig effect, veelgebruikt in hardrock. Het idee is om de lange kant van je plectrum langs de snaren te trekken om een soort “slijpend” effect te creëren. Dit werkt het beste door met je linkerhand (de frethand), de snaren te dempen, en via je versterker heel veel “distortion” toe te voegen.</p>
	<p>Legato Slide: je glijdt van de ene naar de andere toon zonder dat je twee keer aanslaat. In het voorbeeld hiernaast sla je dus de 7^e positie aan, en glijdt door naar de 9^e positie.</p>
	<p>Grace Note Slide: een snelle slide maken vanaf een niet nader bepaalde noot, naar de doelnoot. Het / teken betekent een Grace Note Slide van een punt vóór de doelnoot, het \ teken betekent een slide na de doelnoot.</p>
	<p>Hammer-On: je speelt de eerste noot, en zonder de andere noten aan te slaan hamer je op dezelfde snaar, met de andere vingers, de overige noten in de juiste volgorde. Soms staat er “H/O” of “h.o.” boven de tabulatuurbalk.</p>
	<p>Pull-Off: Het exact tegenovergestelde van een Hammer-On. In dit voorbeeld betekent dit, dat je zowel je vinger op de negende als de zevende positie plaatst, en de vinger van de negende positie wegtrekt. Daardoor moet de noot op de zevende positie klinken zonder dat je deze opnieuw aanslaat. Dit kun je uiteraard ook met open snaren doen, zoals het tweede voorbeeld laat zien.</p>
	<p>Trill: dit effect ontstaat door een snelle herhaling van Hammer-Ons en Pull-Offs tussen twee noten. De noot waar je mee start wordt normaal genoteerd, de noot waarmee de Trill wordt uitgevoerd staat tussen haakjes (soms vierkante haakjes).</p>
	<p>Right-Hand Tapping: een geavanceerde “legato” techniek, waarbij de gitarist met zijn slaghand (rechterhand), een noot speelt. In ons voorbeeld: de noot op de 5^e positie wordt aangeslagen, dan wordt de middelvinger van de</p>

	<p>slaghand gebruikt om de noot op de 12^e positie te "tappen". Dit is een beweging die overeenkomt met een Hammer-On, direct gevolgd door een neerwaartse Pull-Of.</p>
<p>P.M. ----- </p> 	<p>Palm Mute: Rock, Funk, Pop of Metal, een veelgebruikt articulatie-effect is Palm Muting. Het vlezige deel van je slaghand dempt lichtjes de snaren af. Het afdempen gebeurt dan net naast de brug. Palm Mute wordt meestal aangeduid met P.M. en de stippellijn geeft weer hoe lang het dempen moet gebeuren.</p>
<p><i>let ring</i> ----- </p> 	<p>Let Ring: alle gespeelde noten moeten als het ware in elkaar overvloeien. Dit articulatie-effect is als het ware de tegenpool van het hiervoor beschreven Palm Mute effect.</p>
<p>></p> 	<p>Accent: dit effect wordt met een > aangeduid. De desbetreffende noot moet wat harder, wat meer gearticuleerd worden gespeeld, dan de andere noten.</p>
 	<p>Staccato: de desbetreffende noot moet scherp gearticuleerd en worden, en met los worden gezien van de rest van de noten. Je kunt dit effect bereiken door de noot te spelen, en direct daarna met je frethand de druk op de snaar te verminderen, of een Palm Mute toe te passen.</p>
 	<p>Fermata: een rustpauze in de muziek, waarbij de tijdsduur van die rustpauze of door de gitarist in zijn solo wordt bepaald, of door de bandleider voor de gehele band.</p>
<p><i>mf</i> <i>f</i> <i>fff</i> <i>pp</i></p> 	<p>Dynamics: dit zijn effecten die meestal van invloed zijn op hele frases van een muziekstuk. Hoewel je deze dynamische aanduidingen niet veelvuldig in tabulaturen aantreft, is het wel goed er kennis van te hebben, omdat deze dynamische tekens een bepaalde expressiviteit en emotionaliteit in het muziekstuk tot uiting brengen.</p>

	<p>We kunnen de dynamische effecten als volgt samenvatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pp (pianissimo) - zeer zachtjes ▪ p (piano) - zachtjes ▪ mp (mezzo piano) - redelijk zachtjes ▪ mf (mezzo forte) - redelijk luid ▪ f (forte) - luid ▪ ff (fortissimo) - zeer luid ▪ < (crescendo) - aanzwellend ▪ > (diminuendo) - afzwakkend
	<p>Harmonics: dit zijn zogeheten flageoletten: boventonen die op een snaarinstrument gespeeld kunnen worden door op een specifieke positie de snaar in te drukken. Op de gitaar bijvoorbeeld kunnen door het zacht indrukken van een snaar op de 12^e fret (precies op de 12^e fret, niet ervoor of erna!), en de snaar dan zacht spelen, de boventonen hoorbaar worden.</p> <p>Op de gitaar zijn de boventonen het beste hoorbaar boven de 5de, 7de en 12^e fret.</p> <p>De tabulatuurnotatie doe je door de desbetreffende posities tussen haakjes te noteren, en in het notenschrift door de kop van de noot als een diamantje weer te geven.</p>
	<p>Whammy Bar: een pook(je), gemonteerd op de brug of het straatstuk van een gitaar, waarmee de spanning van de snaren gevarieerd wordt, wat een vibrato (soms foutief tremolo) effect veroorzaakt. De afbeelding hiernaast is de basis vibrato die je met de Whammy Bar aan de noot toevoegt.</p> <p>Het tweede voorbeeld laat zien dat de Whammy Bar de huidige noot met een hele toon moet verlagen. De lijn van de Whammy Bar gaat naar beneden, en er staat een -1 boven de lijn genoteerd.</p> <p>Uiteraard kun je met de Whammy Bar iedere willekeurige noot verhogen of verlagen. Goed naar de notatie kijken om te zien welk Whammy Bar effect specifiek gewenst is.</p>
	<p>Bars: dit zijn de scheidingstekens op de tabulatuurbalk, en die heb je ongetwijfeld al veel vaker gezien. Naast de maatstreep (om de maatverdeling aan te geven) kennen we ook nog de eerste figuur hiernaast, die wordt gebruikt</p>

	<p>om aan te duiden dat een (deel van) het muziekstuk klaar is.</p> <p>Als je de twee maatstrepen met de puntjes ziet, betekent dit dat de muziek die tussen beide maatstrepen staat, herhaald moet worden (2x spelen dus).</p>
	<p>Simile Marks: het herhalingsteken dat je hiernaast ziet, geeft aan dat in deze maat exact hetzelfde gespeeld moet worden als in de voorafgaande maat van het muziekstuk. De dubbele streep in een herhalingsteken betekent dat je de voorafgaande twee maten moet herhalen.</p>
	<p>Volta Brackets: als deze beide muziekbalken achter elkaar staan, betekent dit dat bij de eerste keer spelen van een passage het einde bestaat uit de noten van haakje nr. 1, en bij herhaling van de muzikale passage geldt het einde zoals je dat ziet onder haakje nr. 2.</p> <p>Uiteraard is het mogelijk zelfs een derde, of een vierde enz. afsluiting in een muziekstuk op te nemen.</p>
	<p>Da Capo: incidenteel kom je het begrip Da Capo (of D.C.) tegen. Dit is Italiaans voor "start het muziekstuk vanaf het begin".</p> <p>Het woord Fine (Italiaans voor einde), geeft aan waar je het muziekstuk moet stoppen, als je door een Da Capo aanwijzing, opnieuw bent begonnen.</p>
	<p>Dal Segno: Dal Segno of D.S. aanwijzing. D.S. al fine betekent dat je een muziekstuk moet herhalen vanaf het punt waar de Dal Segno aanwijzing staat, tot aan het woord fine.</p>
	<p>Da Capo al coda (ook wel D.C. al coda): deze aanwijzing betekent dat je het muziekstuk vanaf het begin moet spelen, totdat je het Da Capo symbool ziet zoals hiernaast afgebeeld. Je springt dan direct naar de "Coda", het slotdeel van het muziekstuk, dat volgt op het hoofddeel.</p>

Met deze uiteenzetting van tabulatuuraanwijzingen en symbolen besluiten we het theoretische gedeelte van dit E-Book.

9. Tabulaturen met oefensolo's

Programma's

Programma's
algemene
uitleg

E-Books &
Online
applicaties

Stand-alone
applicaties

We sluiten dit E-Boek af met een aantal oefensolo's. De website GuitarJan.com bevat een grote hoeveelheid oefenmateriaal voor solospel, dat je kunt terugvinden onder:

Programma's & Downloads | E-Books & Online applicaties

Je vindt daar E-boeken als:

- Rock licks & Solos
- Style Files Various Guitarists
- Blues Licks & Solos
- Blues Masterclasses, Solos & Licks

Deze E-boeken bevatten bij elkaar duizenden voorbeeldsolo's en gitaarrifs, daarmee kun je vooruit en nog jarenlang studeren.

En nu nog een aantal extra tabulaturen, specifiek voor de diverse pentatonische Shapes die we in dit leerboek besproken hebben.

OEFENINGEN C Shape

Ook wel **PATTERN 4** genoemd

First system of musical notation and guitar tablature. The treble clef staff shows a key signature of two sharps and a 7/8 time signature. The guitar tablature includes a 'rake' technique on the 8th fret, followed by notes on the 10th and 12th frets, and then a B note on the 10th fret.

Second system of musical notation and guitar tablature. It features three 'rake' techniques on the 8th fret, each followed by a triplet of notes on the 10th and 8th frets. The tablature shows fret numbers 8, 10, and 8 for each triplet.

Third system of musical notation and guitar tablature. It shows a sequence of notes on the 8th, 9th, 10th, 10th, 7th, and 7th frets. The tablature includes a slur over the final two 7th fret notes.

OEFENINGEN A Shape

Ook wel **PATTERN 5** genoemd

Fourth system of musical notation and guitar tablature. It shows a sequence of notes on the 10th, 12th, 10th, 10th, 10th, 12th, 12th, and 12th frets. The tablature includes a slur over the final three 12th fret notes.

System 1: Treble clef, key signature of two sharps. Melodic line with slurs and accents. Tablature includes fret numbers 12, 10, 13, 13, 16, 15, 13, 10, 13, 16, 15, 13, 10. Techniques: SL, RB.

System 2: Treble clef, key signature of two sharps. Melodic line with slurs and accents. Tablature includes fret numbers 12, 10, 12, 10, 10, 12, 12, 10, 13, 12, 12, 10.

System 3: Treble clef, key signature of two sharps. Melodic line with slurs and accents. Tablature includes fret numbers 12, 10, 10, 12, 10, 10, 10, 12, 12, 12, 10, 10, 13, 10, 10. Techniques: SL.

System 4: Treble clef, key signature of two sharps. Melodic line with slurs and accents. Tablature includes fret numbers 12, 14, 10, 10, 12, 14, 10, 10, 12, 9, 10, 12, 12, 14, 10, 10, 12, 14, 10, 10, 12, 14, 10, 13, 10. Techniques: B, P.

System 5: Treble clef, key signature of two sharps. Melodic line with slurs and accents. Tablature includes fret numbers 12, 10, 13, 12, 10, 13, 10, 12, 14, 12, 10, 13, 10, 13, 10, 13, 15. Techniques: rake, B.

OEFENINGEN G Shape

Ook wel **PATTERN 1** genoemd

System 1: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The guitar tablature shows fret numbers 15, 17, 12, and 13. A 'B' chord symbol is placed above the first two notes of each measure.

System 2: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The guitar tablature shows fret numbers 12, 14, and 17. 'B' chord symbols are placed above the notes.

System 3: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The guitar tablature shows fret numbers 14, 15, 17, and 14. 'HB' and 'RB' labels are placed above the notes.

System 4: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The guitar tablature shows fret numbers 13, 14, and 12. A '13' chord symbol is placed above the first four notes.

System 5: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The guitar tablature shows fret numbers 12, 13, and 14. 'H' and 'P' labels are placed above the notes.

SL 12 12 13 14 12 10 SL 12 12 13 14 12 10 SL 12 12 13 14 12 14 14

HB 14 13 15 (17) 15 (17) 17) 15 P 13 B 15 17 17

HB 12 14 13 15 (16) 16) 15 13 B 15 17

rake HB 12 15 17 RB (17) 15 12 13 14

15 14 12 14 12 13 14 14 14 12 14 12 12

OEFENINGEN E Shape

Ook wel **PATTERN 2** genoemd

First system of guitar notation. The treble clef staff shows a melodic line in E major with a B note in the second measure. The bass clef staff shows the fretboard with fingerings: 5-2-5 in the first measure and 5-3 in the second. A wavy line indicates a vibrato effect. A 'B' chord symbol is placed above the second measure.

Second system of guitar notation. The treble clef staff features a sequence of notes with B chord symbols above them. The bass clef staff shows fingerings: 5-(6)-5, 5-(6)-5, and 5-5-(6) in the first three measures, followed by 5-5-2-5-2 in the fourth. A wavy line is present at the end of the system.

Third system of guitar notation. The treble clef staff includes notes with B, HB, and RB chord symbols. The bass clef staff shows fingerings: 4-(5)-5, 4-(5)-5, 4-(5) in the first three measures, and 5-(5)-4-3, 5-2-2 in the fourth. A wavy line is present at the end of the system.

Fourth system of guitar notation. The treble clef staff shows notes with B chord symbols. The bass clef staff shows fingerings: 4-(5)-5, 5-(6)-2, 5-2 in the first three measures, and 2-5-2, 5-5-(6) in the fourth. A wavy line is present at the end of the system.

Fifth system of guitar notation. The treble clef staff shows notes with B chord symbols. The bass clef staff shows fingerings: 3-(4)-2, 3-5-5-2 in the first three measures, and 3-(4)-2, 5-5 in the fourth. A wavy line is present at the end of the system.

System 1: Treble clef staff with key signature of two sharps. Melodic line with notes G4, A4, B4, C5. Chord symbol 'B' above. Tablature staff with fret numbers: 5, 7, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 3, 3, 3, 5.

System 2: Treble clef staff with key signature of two sharps. Melodic line with notes G4, A4, B4, C5, D5. Markings: SL, SL, SB, SL. Tablature staff with fret numbers: 5, 5, 3, 5, 5, 5, 2, 5, 3, 5, 2, 2.

System 3: Treble clef staff with key signature of two sharps. Melodic line with notes G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5. Tablature staff with fret numbers: 4, 4, 4, 3, 5, 3, 5, 3, 3, 5, 4, 4, 5, 3, 5, 7, 7.

System 4: Treble clef staff with key signature of two sharps. Melodic line with notes G4, A4, B4, C5, D5. Marking: P. Tablature staff with fret numbers: 5, 5, 4, 3, 3, 5, 2, 5, 5, 4, 3, 5, 3, 5, 5.

System 5: Treble clef staff with key signature of two sharps. Melodic line with notes G4, A4, B4, C5, D5. Markings: H, H, H, H, SB, H, H, H, H, SB. Tablature staff with fret numbers: 4, 5, 3, 4, 5, 3, 4, 5, 3, 4, 5, 3, 4, 5, 3, 3, 4, 5, 3, 4, 5, 3, 4, 5, 5, 4, 5, 3, 3.

OEFENINGEN D Shape

Ook wel **PATTERN 3** genoemd

10. Tot slot

Het is je gelukt, je bent heelhuids door de theorie en de oefeningen gekomen. Ik hoop dat je nieuwe inzichten aangereikt hebt gekregen, waarmee je een verdere verdiepingsslag in de muziektheorie kunt maken, en dat je veel speelplezier aan de oefeningen beleeft.

Een mooie vervolgstap zou zijn om zelf eens een solo te schrijven, en daarbij gebruik te maken van de pentatonische kennis en de tabulatuurvoorschriften.

In ieder geval: veel speelplezier gewenst.

Jan, de samensteller van

GuitarJan.com

Toekomstige Nieuwsbrief Specials

Voor de komende nieuwsbrieven staan nog een aantal andere Specials op stapel, waarvan we echter nog niet weten wanneer deze beschikbaar zullen komen. Een aantal thema's die ik nog wil behandelen zijn:

- Majeur en mineur pentatonische toonladders (iets compleet anders dan het CAGED systeem!)
- Blues toonladders en akkoorden in het pentatonische systeem

Aanvullende literatuur op de website

Klik (of *Control + klik*) op de desbetreffende link, om het document direct te openen en op te slaan.

- Rock Licks & Solos [Small Edition]
- Style Files from Various Guitarists
- Licks and Solos from the Blues
- Blues Masterclasses, Solo's & Licks